

บทที่ ๑

บทนำ

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ขึ้นเป็นแห่งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๕ คือ สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวี ออกอากาศทางช่อง ๕ ต่อมาเปลี่ยนเป็นสถานีโทรทัศน์ช่อง ๕ ขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อสมท.) เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๐ จนกระทั่งปัจจุบันนี้ในกรุงเทพฯ มีสถานีโทรทัศน์ ๕ สถานีได้แก่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๗ สถานีโทรทัศน์ช่อง ๙ อสมท. และสถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ (ณรงค์ สมพงษ์, ๒๕๓๐) โทรทัศน์ได้เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อประชาชนทุกเพศทุกวัยไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ เพราะโทรทัศน์เป็นสื่อที่ให้ทั้งข่าวสาร ความรู้และความบันเทิง โดยเฉพาะเด็ก จากการศึกษาวิจัยพบว่า เด็กไทยนิยมดูโทรทัศน์กันมากเฉลี่ยวันละ ๑-๓ ชั่วโมง โดยเด็กในเมืองจะนิยมดูโทรทัศน์มากกว่าการเล่นหรือทำกิจกรรมอื่น โทรทัศน์กลายเป็นสื่อของการถ่ายทอดทัศนคติ ค่านิยมและวัฒนธรรมต่าง ๆ นอกเหนือไปจากการให้ความรู้ความบันเทิง ซึ่งหมายความว่าโทรทัศน์กำลังทำหน้าที่เปลี่ยนแปลง เช่นเดียวกับสถาบันทางสังคมอื่น ๆ รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กจึงควรได้รับการกลั่นกรองอย่างรอบคอบก่อนที่จะนำออกอากาศ (คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๖ : ๑) จะเห็นว่าโทรทัศน์นั้นมีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอันมาก ให้ผลทั้งด้านดีและด้านลบ กล่าวกันว่าโทรทัศน์เปรียบเสมือนดาบสองคม ซึ่งเป็นที่น่าห่วงใยของบุคคลทั้งหลาย (จันทร์ คุปตะวาทีน, ๒๕๓๕) ซึ่งจะเห็นได้ว่า มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโทรทัศน์และเด็กปรากฏออกมาตลอดเวลาเช่นศิริรัตน์ เจริญศักดิ์

(๒๕๑๓) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสนใจรายการโทรทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อสำรวจความสนใจของนักเรียนที่มีต่อรายการโทรทัศน์ที่จัดอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่า

- ๑. นักเรียนทั้งชายและหญิงสนใจชมรายการโทรทัศน์มากพอสมควร นักเรียนชายใช้เวลาชมโทรทัศน์ในวันหนึ่ง ๆ มากกว่านักเรียนหญิง
- ๒. นักเรียนส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิงชอบชมรายการดนตรี ภาพยนตร์ บันเทิง สนใจรายการอภิปรายปานกลาง และสนใจรายการกีฬาน้อย
- ๓. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า รายการต่าง ๆ มีคุณภาพดีพอสมควร รายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่มีรายการบันเทิงและดนตรีมาก
- ๔. รายการโทรทัศน์ที่จัดอยู่มีอิทธิพลต่อนักเรียนพอสมควร เพราะนักเรียนรู้สึกว่าได้ข้อคิดที่จะนำมาปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ทั้งในด้านการแต่งกาย กิริยาท่าทาง การพูด นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าเมื่อชมโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน แล้วปรากฏผลว่า การเรียนเป็นปกติ แสดงว่าโทรทัศน์ไม่เป็นผลเสียต่อการเรียน

รัญจวน มีนประดิษฐ์ (๒๕๑๓) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายซึ่งมาจากครอบครัวที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยปรากฏว่า ฐานะทางครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อการเลือกชมรายการโทรทัศน์ของนักเรียนไม่มากนัก นักเรียนส่วนมากจะเลือกชมรายการโทรทัศน์ตามความสนใจของนักเรียนเอง นักเรียนมีความคิดว่ารายการโทรทัศน์ให้ประโยชน์ด้านชีวิตประจำวัน และความบันเทิงมากกว่าให้ประโยชน์ทางการศึกษา และโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียน ในด้านการจำเอาคำพูดที่เป็นภาษาสแลงมาใช้มากที่สุด การชมโทรทัศน์ไม่มีผลต่อการเรียนของนักเรียน

ปาล์มเมอร์ (Palmer, ๑๙๗๔) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เพื่อสำรวจลักษณะการเลือกชมรายการโทรทัศน์ และความแตกต่าง

ของเด็กในแต่ละระดับในการเลือกชมรายการโทรทัศน์ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษา โดยใช้แบบสอบถามและยังได้ สัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ด้วย ผลการ วิจัยสรุปได้ว่า

๑. เด็กชั้นประถมศึกษาชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ ๒๑ ชั่วโมง และมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นในปีต่อไป
๒. เด็กเล็กชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ ๑๖ ชั่วโมง ในขณะที่เด็กโตชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ ๒๔ ชั่วโมง แต่เด็กในชั้นเตรียมอุดมศึกษาชมเพียงสัปดาห์ละ ๑๔ ชั่วโมงเท่านั้น
๓. เด็กโตจะชมเฉพาะรายการที่สนใจเท่านั้น รสนิยมและความสนใจ ในการชมโทรทัศน์ของเด็กโต ระหว่างชายกับหญิงจะแตกต่างกัน
๔. เด็กเล็กชอบชมรายการประเภทลูกโลก โลกโผน ผจญภัย เช่น รายการนักสืบ รองลงมาชอบชมการ์ตูน ส่วนเด็กโตชอบชมรายการละครและ ภาพยนตร์คดีสอนใจ
๕. เด็กส่วนใหญ่สนใจรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไม่มากนัก
เชสเตอร์ และวิลลิส (Chester & Willis, ๑๙๗๘) ศึกษาพบว่า เด็กในช่วง ๕-๙ ปีจะชอบเรื่องราวเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน เทพนิยาย และเรื่องราวเกี่ยวกับอภินิหารประวิติ การผจญภัย การค้นคว้า ประดิษฐ์และเรื่องกีฬา
สมพงษ์ แต่งตาด (๒๕๑๙) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ ปกครองในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กเพื่อ สืบจรวจรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศทางสถานีต่าง ๆ สืบจรวจความคิดเห็นของ ผู้ปกครองเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศทางสถานีต่าง ๆ และศึกษาผล ของโทรทัศน์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กในแง่การศึกษาและบุคลิกภาพ

ประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองที่มีอาชีพครูตามโรงเรียนต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่า

๑. ประเภทของรายการโทรทัศน์แบ่งได้เป็น ๓ ประเภท คือรายการบันเทิงและรายการที่ให้ความรู้ สำหรับรายการที่ให้ความรู้ยังแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

- รายการที่ให้ทั้งความรู้และความบันเทิง
- รายการที่ให้ความรู้แต่เพียงอย่างเดียว

๒. ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า รายการความรู้ควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เด็กต้องพบในชีวิตประจำวันมากที่สุด

๓. ผู้ปกครองมีความเห็นว่า โทรทัศน์มีอิทธิพลที่ทำให้เด็กเลียนแบบหรือเอาอย่างมากที่สุด แต่โทรทัศน์ก็ยังมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กทางการศึกษาและบุคลิกภาพคือ ทำให้รู้จักแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ และทำให้การเรียนดีขึ้น

๔. รายการที่เด็กชอบมากที่สุด คือ รายการบันเทิง ส่วนรายการที่ผู้ปกครองชอบมากที่สุด คือ รายการบันเทิงและวิชาการ

๕. รายการที่มีประโยชน์สำหรับเด็ก ควรจัดในรูปของรายการบันเทิงที่สอดแทรกวิชาการ หรือความรู้ควบคู่กันไป

ชาญ จันทร์เจียวใช้ (๒๕๒๑) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในกรุงเทพมหานคร เพื่อสำรวจปริมาณรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทุกสถานี ในกรุงเทพมหานคร ศึกษาความสนใจความคิดเห็น และความต้องการของประชาชนในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ประโยชน์และความรู้ที่ได้รับจากการชมรายการ และเปรียบเทียบปริมาณรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่

ออกอากาศ กับปริมาณความต้องการของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ประชากร
กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ติดตามชมรายการ
โทรทัศน์เพื่อการศึกษา ซึ่งผลิตโดยศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ผลการศึกษา
วิจัยปรากฏว่า

๑. สถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร จัดเวลาออกอากาศรายการ
โทรทัศน์สำหรับเด็กไม่ได้สัดส่วนกัน แม้ว่ารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กซึ่งผลิตใน
ประเทศมีความสัมพันธ์กับความต้องการของประชาชน แต่ออกอากาศเฉพาะสถานี
โทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๙ อสมท. เท่านั้น ส่วนสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕
และสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ ไม่มีการจัดเลย ภาพยนตร์การ์ตูนสำหรับเด็ก
เด็กส่งมาจากต่างประเทศทั้งสิ้น และภาพยนตร์สำหรับเด็กมีน้อยมาก

๒. เด็กต้องชมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทุกวัน หรือสัปดาห์ละครั้ง
ตอนหัวค่ำ (๑๘.๐๐น.-๒๐.๐๐น.) และตอนสายวันหยุด (๑๐.๐๐น.-๑๒.๐๐น.)
ครั้งละ ๑ ชั่วโมง มีรายการย่อยประมาณ ๑๕-๒๐ นาที ต้องการให้รายการมี
เนื้อหาสาระมากขึ้น ต้องการร่วมกิจกรรมในรายการ เช่น เล่นเกม ร้องเพลงและ
แสดงความสามารถ ชอบชมการแสดงหุ่น ชอบชมภาพยนตร์การ์ตูนซึ่งพากษ์ไทย ไม่
ชอบเรื่องหวาดเสียวสยองขวัญ และขอให้โทรทัศน์แนะนำเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย
มารยาทที่ดีงาม และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

๓. ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ที่ออก
อากาศ กับปริมาณความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กของประชาชนใน
กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น ๓ รูปแบบ ดังนี้

- รายการสดซึ่งผลิตในประเทศไทยมีความสัมพันธ์กันระหว่าง
รายการที่มีอยู่และความต้องการของเด็ก
- รายการภาพยนตร์การ์ตูนค่อนข้างจะไม่เพียงพอแก่ความ

ต้องการของเด็ก

วันชาติ คีลาน้อย (๒๕๒๘) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกชมรายการโทรทัศน์กับฐานะทางสังคมมิติ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและสถานภาพของครอบครัว ประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ ๒ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม พบว่า

๑. รายการโทรทัศน์ที่มีจำนวนนักเรียนชายเลือกชมมากที่สุด ได้แก่ รายการกีฬา รายการข่าวและบริการสังคม รายการที่นักเรียนชายเลือกชมน้อยที่สุด ได้แก่ รายการสารคดีกับรายการศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม สำหรับรายการที่นักเรียนหญิงเลือกชมมากที่สุด ได้แก่ละครโทรทัศน์ รองลงมา คือการ์ตูนและรายการสำหรับเด็ก ส่วนรายการโทรทัศน์ที่มีนักเรียนหญิงเลือกชมน้อยที่สุด ได้แก่ รายการศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม

๒. นักเรียนที่มีอายุเฉลี่ยสูงสุด เลือกชมรายการโทรทัศน์ประเภทรายการศาสนาและส่งเสริมศีลธรรมและรายการสารคดี สำหรับนักเรียนที่มีอายุเฉลี่ยต่ำสุดนั้นเลือกชมรายการการ์ตูนและรายการสำหรับเด็ก

๓. นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสูงสุด เลือกชมรายการโทรทัศน์ประเภทรายการศาสนาและส่งเสริมศีลธรรมกับรายการข่าวและข่าวบริการสังคม สำหรับนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำสุด เลือกชมรายการศิลปะและดนตรี

๔. นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติโดยเฉลี่ยสูงสุดเลือกชมรายการประเภทศิลปะและดนตรี รองลงมา ได้แก่ภาพยนตร์ ส่วนนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติเฉลี่ยต่ำสุดเลือกชมรายการประเภทศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม

๕. นักเรียนจากครอบครัวที่มีรายได้เฉลี่ยสูงสุดเลือกชมรายการโทรทัศน์ประเภทปกิณกะบันเทิง รองลงมา ได้แก่การ์ตูนและรายการสำหรับเด็ก ส่วนนักเรียนจากครอบครัวที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำสุดเลือกชมรายการประเภทศาสนา

และส่งเสริมศีลธรรม

๖. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาเฉลี่ยสูงสุดเลือกชมรายการสารคดี และรองลงมาคือรายการกีฬา สำหรับนักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาเฉลี่ยต่ำสุดเลือกชมรายการศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม

จันตรี คุปตะวาทีนและคณะ (๒๕๓๕) ได้ทำการวิจัยเรื่องการให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับการชมรายการวิทยุโทรทัศน์ของเด็ก ผลการวิจัยสรุปว่ารายการโทรทัศน์เมืองไทยมักจะแสดงถึงความรุนแรง ส่งผลให้มีอิทธิพลต่อเด็กทำให้เด็กเกิดความรู้สึกด้านชากับความเจ็บปวดของผู้อื่น ชอบใช้ความรุนแรง ถูกจำกัดความคิด จินตนาการอยู่เฉพาะภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์ ไม่เกิดความสนุกสนานตามวัย ขาดการเคลื่อนไหวเท่าที่ควรเป็นไปตามวัยและธรรมชาติของเด็ก นอกจากนี้การวิจัยยังพบว่า รายการโทรทัศน์ที่เด็กชอบดูมากที่สุด ได้แก่การ์ตูน เนื่องจากรายการประเภทนี้ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและช่วยเชื่อมโยงจินตนาการของเด็ก

Lowery และ DeFleur (๑๙๘๘) ได้กล่าวว่าโทรทัศน์มีผลกระทบต่อเด็กใน ๔ ด้าน คือ

๑. ผลกระทบทางกายภาพ (physical effect) เป็นผลกระทบที่ไม่เด่นชัดนักเพราะโทรทัศน์จะมีผลต่อเด็กทางร่างกาย ก็ต่อเมื่อเด็กดูใกล้เกินไป หรือดูในที่แสงสว่างไม่เพียงพอ

๒. ผลกระทบทางอารมณ์ (emotional effect) โดยทั่วไปเด็กจะชอบรายการที่ตื่นเต้น สนุกสนาน และรายการที่มีลักษณะดังกล่าวจะมีผลต่ออารมณ์ของเด็กโดยเฉพาะในวัยต้น หรือจะมีผลมากเมื่อเด็กดูคนเดียว โดยเด็กจะรับรู้ถึงความรุนแรง ความหวาดกลัว ซึ่งเด็กอาจจะคิดว่าเป็นความจริง ดังนั้นรายการโทรทัศน์จึงควรหลีกเลี่ยงเนื้อหาที่แสดงถึงความรุนแรง

๓. ผลกระทบทางสติปัญญา (cognitive effect) โทรทัศน์จะช่วยให้เด็กได้เรียนเพื่อที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี โดยเด็กนั้นต้องเลือกรายการที่เป็นประสบการณ์จริงจากโทรทัศน์ อย่างไรก็ตามโทรทัศน์จะมีผลกระทบเมื่อเสนอสิ่งเร้าที่ขาดการทำให้เด็กขาดความคิดสร้างสรรค์ หรือขาดการกระทำที่เป็นจริง รายการโทรทัศน์จึงควรเสนอภาพฉายจากชีวิตจริงของผู้ใหญ่เพื่อให้เกิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคมและเพื่อให้เด็กได้ปรับให้เข้ากับชีวิตของเขาในภายหลัง

๔. ผลกระทบทางพฤติกรรม (behavioral effect) โทรทัศน์มีผลต่อพฤติกรรมของเด็กโดยทางอ้อม คือเด็กจะเกิดการจำหรือเลียนแบบ ดังนั้นการเลี้ยง คืออย่าใช้โทรทัศน์เลี้ยงเด็กแทนพ่อแม่ในวัยต้น ๆ ควรจะให้ความรักความอบอุ่นภายในบ้าน รวมทั้งการปรับสภาพแวดล้อมและจัดกลุ่มเพื่อให้เกิดความเหมาะสม

ประมะ สตะเวทิน (มปป.) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อเด็กว่า

๑. โทรทัศน์สามารถกระตุ้นหรือส่งเสริมให้เด็กกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งได้เมื่อเด็กมีความโน้มเอียงจะทำเช่นนั้นอยู่แล้ว โดยโทรทัศน์จะเป็นเพียงตัวกระตุ้นจิตใจได้สำนึกให้สอดคล้องกับการแสดงออก

๒. โทรทัศน์สามารถสร้างทัศนคติและค่านิยมใหม่ให้เกิดขึ้นแก่เด็กได้ ถ้าเด็กไม่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์กับสิ่งนั้นมาก่อน ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อเรื่องที่โทรทัศน์นั้นเสนออย่างซ้ำ ๆ หรือบ่อย ๆ

๓. โทรทัศน์ทำให้จิตใจเด็กตายด้านขาดความเห็นอกเห็นใจ

Schram ,Lyle และ Parker กล่าวว่า สาเหตุที่เด็กชมรายการโทรทัศน์เพราะ

๑. เพื่อความบันเทิง ความตื่นเต้นพอใจ อย่างไรก็ตามเมื่อเด็กอย่าง

เข้าสู่วัยรุ่น เขาจะชมโทรทัศน์เพื่อเลี่ยงจากความเบื่อหรือใช้เป็นสื่อเชื่อมระหว่าง
สิ่งที่เขาต้องการทำ

๒. เพื่อรับข่าวสารข้อมูล ซึ่งเด็กจะได้โดยทางอ้อมจากการเรียน
จากโทรทัศน์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้อย่างทันทีตามความประสงค์และความสนใจของ
เด็กเอง

๓. เพื่อประโยชน์ทางสังคม ที่เด็กจะเรียนรู้จากโทรทัศน์ หรือเด็ก
จะนำเรื่องราวจากโทรทัศน์มาเป็นหัวข้อในการสนทนากับเพื่อน ๆ ที่โรงเรียน
(Schram, Lyle and Parker ๑๙๖๑)

นอกจากนี้เด็กอาจชมรายการโทรทัศน์เพราะเด็กต้องการเพื่อน ใน
ขณะที่ผู้ใหญ่คิดถึงแต่กิจกรรมและปัญหาของตนเอง จนลืมนึกว่าเด็กก็มีปัญหา เมื่อ
ผู้ใหญ่ไม่พูดคุยกับเด็ก หรือทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก เด็กที่จะเปิดโทรทัศน์เพื่อจะ
ได้ยินเสียงเหมือนมีใครพูดคุยด้วยไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรู้ มีสาระ ไร้สาระ
เรื่องสนุกสนานเพลิดเพลิน จิปาถะ (ชุตินันท์ สัจจามันท์, ๒๕๒๖)

การจัดรายการสำหรับเด็ก จึงเป็นโอกาสที่จะเสนอความคิดสร้าง
สรรค์ ซึ่งสำหรับเด็กเองแล้วพวกเขามีความพร้อมที่จะเปิดรับโลกใหม่ และ
เขาคิดว่าสิ่งที่เขาได้จากรายการโทรทัศน์นั้นมีความหมายและความสำคัญต่อเขา
มาก จึงทำให้เขารับสิ่งที่ได้โดยไม่แยกแยะว่าสิ่งนั้นมอมเมาเขาหรือไม่ ซึ่งอาจ
ทำให้เกิดจินตนาการในลักษณะที่ล่อแหลม หรือเชื่อในสิ่งผิด ๆ ได้ง่าย

(Hilliard, ๑๙๘๑) ดังนั้นผู้ผลิตต้องคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กโดยศึกษา
เกี่ยวกับเด็กให้ถ่องแท้ ไม่ใช่เพียงแค่มผลิตรายการขึ้นมาโดยขาดความรับผิดชอบ

จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติครั้งล่าสุดเมื่อสองปีก่อน
ถึงจำนวนโทรทัศน์ในครอบครองของแต่ละครอบครัว พบว่า ครอบครัวของคน
กรุงเทพฯ มีโทรทัศน์ทั้งสิ้น ๕,๕๘๕,๐๖๕ หลังคาเรือนและบางหลังคาเรือนมี

เครื่องรับโทรทัศน์มากกว่า ๑ เครื่อง ทำให้คนกรุงเทพฯ เมื่อปี ๒๕๓๓ มี
โทรทัศน์ดูทั้งสิ้น ๕,๙๒๓,๕๘๖ เครื่อง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๓๓) ซึ่งชี้ให้
เห็นว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่ประชาชนนิยมมาก ขณะเดียวกันสถานีโทรทัศน์ได้พัฒนาขึ้น
ตามลำดับ ได้แก่ในเดือนกันยายน ๒๕๓๕ รัฐบาลได้อนุมัติให้สถานีโทรทัศน์ขยาย
เวลาออกอากาศเพิ่มขึ้น จากการที่เคยจำกัดให้สถานีโทรทัศน์ออกอากาศได้ถึง
๒๔.๐๐ น. มาเป็นออกอากาศได้ถึง ๒๔ ชั่วโมง (ดีเคด, ๒๕๓๕)

สังเกตได้ว่า เราได้มีการพัฒนาสื่อโทรทัศน์มากขึ้น ทั้งความหลากหลาย
หลายของสถานี ระบบการแพร่ภาพออกอากาศ นอกจากนี้เมื่อบวกกับความเจริญ
ทางเทคโนโลยี โทรทัศน์ยังมีการพัฒนาทั้งขนาดและรูปแบบอีกด้วย ในขณะที่
กันโทรทัศน์ก็ได้พัฒนารูปแบบรายการ เนื้อหาของรายการ ประเภทของรายการ
และอื่น ๆ เพื่อให้โทรทัศน์เป็นสื่อที่เหมาะสมสำหรับคนทุกวัย โดยมีการแบ่งรายการ
ออกเป็นหลายประเภท ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตรายการนั้น ๆ

จากการศึกษาพบว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อเด็กในทุกด้าน ทั้ง
ด้านบวกและด้านลบ แต่งานวิจัยที่ผ่านมาเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับรายการโทรทัศน์
สำหรับเด็กเป็นส่วนใหญ่ ยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์
สำหรับวัยรุ่นโดยเฉพาะ อีกทั้งระยะ ๑-๒ ปีนี้ มีผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ได้มอง
เห็นความสำคัญของเด็กวัยรุ่นว่า ควรจะมีรายการโทรทัศน์สำหรับพวกเขา เนื่อง
จากเด็กเล็กและเด็กวัยรุ่นมีความแตกต่างกันทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม
และสติปัญญา

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาสำรวจความนิยมและความต้องการ
รายการโทรทัศน์ซึ่งเป็นที่นิยมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครในครั้ง
นี้ โดยศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. เนื้อหาของรายการ
๒. วิธีการนำเสนอ
๓. ผู้ดำเนินรายการ
๔. ช่วงเวลาในการเสนอรายการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงความสอดคล้องระหว่างรายการโทรทัศน์ซึ่งเป็นที่นิยมกับรายการโทรทัศน์ตามความต้องการของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครทั้งด้านเนื้อหาของรายการ วิธีการนำเสนอรายการ ผู้ดำเนินรายการ และเวลาในการเสนอรายการ

คำถามที่ใช้ในการวิจัย

๑. รายการซึ่งเป็นที่นิยมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครคือรายการใด
๒. รายการซึ่งเป็นที่นิยมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครกับรายการตามความต้องการของนักเรียน มีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา ๒๕๓๕

๒. รายการโทรทัศน์ที่สำรวจ คือรายการโทรทัศน์ที่ผู้ผลิตคนไทยได้ผลิตขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นรายการที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กวัยรุ่น โดยแพร่ภาพออกอากาศตั้งแต่ภาคบ่ายถึงปิดสถานี ในวันปกติ และตั้งแต่เปิดสถานีถึงปิดสถานี ในวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ จาก ๕ สถานี คือสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ (อสมท.) สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๗ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๘ (อสมท.) และสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ ระยะเวลาออกอากาศในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม ๒๕๓๕

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

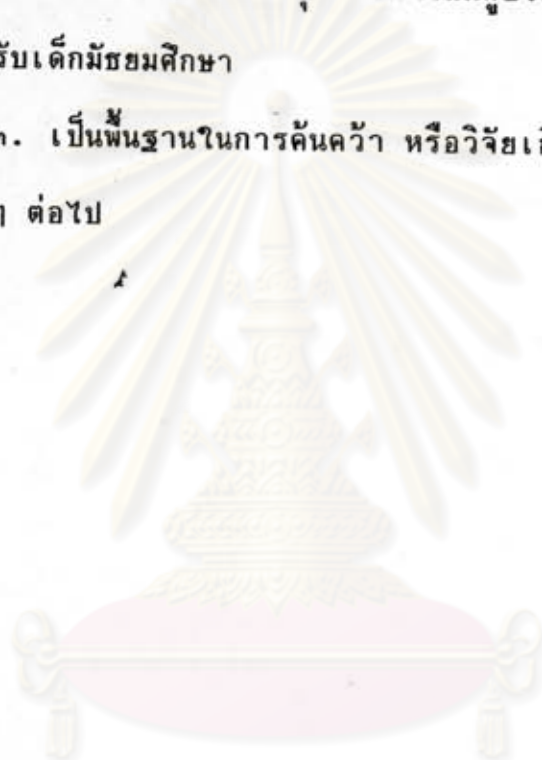
ความนิยม หมายถึง ความชมชอบ ชื่นชอบ ยอมรับนับถือ ความนิยมในรายการโทรทัศน์จึงหมายถึง รายการโทรทัศน์ที่ผู้ชมชื่นชม ยอมรับ อันส่งผลให้ต้องติดตามชมเป็นประจำ

ความสอดคล้อง หมายถึง ความต้องกัน พ้องกัน ประสานกัน หรือความสัมพันธ์ที่รับกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

วิธีการนำเสนอ หมายถึง วิธีการหรือ ลีลาการเสนอเนื้อหาสาระ และสิ่งที่อยู่ในรายการโทรทัศน์ ซึ่งมีหลายแบบด้วยกัน เช่นการเสนอเป็นละคร ภาพยนตร์การ์ตูน การเล่นเกม หรือ การตอบปัญหา เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ด้านรายการโทรทัศน์
๒. เป็นแนวทางปรับปรุงรายการแก่ผู้บริหาร หรือผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมัธยมศึกษา
๓. เป็นพื้นฐานในการค้นคว้า หรือวิจัยเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย